

Közös értékünk: a balatoni korona

Leitold László* – Palkó Sándor László**

Összefoglaló A mai beszűkülő lehetőségekkel bíró, tovább fejlődni már nem tudó és saját hagyományos eszköztárukat felemésztő gazdasági régiók keresik az új módszereket, technikákat, az alternatív megoldásokat a tovább lépésre. A pénzhelyettesítők használata ilyen lehetőség, amely pénzügyi területen és lokálisan oldhat meg problémákat. Nagy előnye lehet, hogy a gazdasági régiók közötti differenciákat némileg csökkentheti és a helyi értékteremtő folyamatokat segítheti.

A balatoni korona Magyarország második helyi utalványrendszere, amely a soproni kezdeményezéssel szemben nem „alulról” szerveződik, hanem önkormányzati forrásokból és akaratból valósult meg. A két különböző irány a tudomány számára jó lehetőséget biztosít a megvalósítás sikerességének megfigyelésére, összehasonlító elemzésére.

Kulcsszavak helyi pénz, balatoni korona, gazdaságfejlesztés

A gazdasági környezet változása, a globalizáció és a pénzügyi válság együtt olyan helyzetet teremtettek az elmúlt években, melyre a gazdasági élet szereplőinek új – régi-új – megoldásokat kell keresni. A gazdaság jelentősen átalakult, felgyorsult, az árak cseréjének lebonyolításához, a jelenleg forgalomba lévő pénz mennyiségének kis része is elegendő lenne, többi pénzeszköz alapvetően spekulációs jelleggel van jelen a pénzpiacokon, nincs mögötte már árufedezet.

A globalizáció, a termelés folyamatos növekedése és koncentrációja, az automatizálás, az alapanyagok gyors és hatékony szállításán alapuló közgazdasági értelemben bérmunkaként elvégzett termeltetés az utóbbi évtizedekben nem kedvezett a regionális gazdasági környezetben működő vállalatoknak, további probléma az árukilométerek megnövekedése a logisztika, szállítmányozás fejlődése és a multinacionális kereskedelmi láncok elterjedése a helyi kereskedelmet háttérbe szorítva.

Az önkormányzatok szerepe ebben a helyzetben felértékelődik, mint társadalmi támaszként, mint gazdasági iránymutatóként egyaránt. A külföldi példák nyomán a Balaton felvidéki régió önkormányzatai az együttműködésre hívják fel a figyelmet a Balatoni Koronával.

* Balatoni Korona Zrt.

** Széchenyi István Kereskedelmi és Vendéglátóipari Szakképző Iskola, Kaposvár
E-mail: palkosandor27@gmail.com

1. Előzmények

1.1. A *geselli pénz gondolata*

Gesell *A természetes gazdasági rend* című tanulmánya szerint, a pénz úgynevezett Freigeld, vagyis szabadpénz, amelyet helyben bocsátanak ki és érvényesítő bélyegek felhasználásával őrzi meg az eredeti értékét. A bélyegeket megvásárolták, majd felragasztották volna a fizető eszközökre. Ezzel a pénz gyors forgását látta biztosítottnak, mégpedig egy olyan egyszerű alapelv felhasználásával, amely szerint mindenki megpróbál mihamarabb túladni azon a fizetőeszközön, amelyeiknek várhatóan csökkenni fog az értéke. A pénz gyors forgása pedig a gazdaság élénkítésének megkérdőjelezhetetlen módja.¹

Gesell szándéka szerint a saját pénz használatának díját a helyi közösség gazdaságának működésére fordítsák. Közgazdaságtani törvényszerűség az alapja a helyi pénz használatából származó előnyöknek, amely szerint a „rossz pénz” kiszoríthatja a „jó pénzt” – Gresham I. törvénye –, eszerint a helyi pénzt nincs értelme felhalmozni – kamat jövedelem nem jár utána – és ez fel is gyorsíthatja a pénz forgási sebességét, növelve a helyi pénz rendszerében elfogadóhelyként együttműködő helyi gazdálkodó szervezetek bevételeit. A német-argentin kereskedő elméletének jelentőségét Keynes is elismerte és a világ számos pontján, több időszokban – többnyire gazdasági válságok idején – meg is jelentek hasonló elméleti alapokon nyugvó pénzhelyettesítő rendszerek.

1.2. A helyi pénz használatának előnyei

A helyi pénz használatának alapvető előnyét megfogalmazva: „A geselli gondolatmenet alapján a pénzgazdálkodáson alapuló gazdaságban általános jellemvonás, hogy nincs elegendő cseréképes pénz a piacon. Ennek főbb oka lehet (például a pénz tartálékolása óvatossági és spekulációs célból). Ennek következtében a pénz forgalma akadályokba ütközik, a javak forgalma lelassul.”²

A kibocsátó szervezet számára a fedezet után járó hozam, valamint a vásárlásra nem használt és elveszített, megsemmisült helyi pénz – utalványok összértéke (seniorage). A beváltó pénzintézet jutaléka – származékos termékeinek haszna - további előnyként említhető. A helyi pénz tulajdonosa szinte kockázatmentesen, gyorsabban tud fizetni, mint a hagyományos készpénzes fizetés esetén. E mellett előnyként meg kell említeni itt azt is, hogy ennek használatával bizonyos esetekben a fizetéskor jutalompontokhoz, árengedményhez is juthat. A helyi pénzt elfogadó esetében, készpénzkezelés kockázata jelentősen csökkenthető használatukkal. A kezelés költségei is csökkennek. Előnyként említhető még a helyi pénzt elfogadók körében még az is, hogy mivel a fizetési lehetőségek szerteágazóbbak lesznek, ezzel a vevőkör is bővíthető. Az elfogadó és időnként a végső tulajdonos is, díjat, jutalékot fizet a kibocsátónak. Tehát az ő szemszögükből is előnyös a használat. E mellett hasznos még azért is, mert így a kibocsátó hitelhez, mégpedig kamatmentes vagy alacsony kamatozású hitelhez juthat.

1.3. A Balaton felvidéki régió

A régiós korlátok mellett megváltozott a „külső” – régió kívüli – feltételekre nem hagyományos – recesszív – eszközöket kell csak alkalmazni. „A kialakult helyzetet

¹ V.ö. Palkó 2012b.

² Balogh–Palkó–Varga 2012.

tovább mélyítette a pénzügyi és gazdasági válság, mely főként a tőkeszegény és korlátozott feltételrendszerű mikro gazdasági környezetben működő vállalatok esetében szembetűnő. Rendkívül előnytelenül alakul a gazdasági helyzet, a régiós hátrányok miatti „bezártság” után egészségtelen, kereskedelmi struktúra van kialakulóban, illetve alakult már ki.”³

A regionalitás létjogosultságának újabb állomása a veszprémi központtal létrehozott helyi fizetőeszköz, mely a geselli elméletet ebben a régióban ülteti a gyakorlatba. A wörgli példa nyomán az önkormányzatok szerepének fontosságát felismerve gazdasági társaságot hozott létre Balatoni Korona Zrt. névvel hét önkormányzat Veszprém-megye kelet-balatoni régiójában. A Balatoni Korona pénzhelyettesítő utalványrendszer kezdeményezésben két fő motívum kapcsolódik össze: a helyben keletkező gazdasági erő megtartása és az egyedi szellemi-kulturális örökség ápolása.

„Balatonalmádi, Balatonfüred, Litér, Nemesvámos, Tihany, Várpalota és Veszprém települések a helyi gazdaság védelmének érdekében egy olyan eszközt bocsátottak útra, ami különösen nagy jelentőségre tehet szert abban az időszakban, amikor a gazdaság élénkítése komoly feladat. Az utalványrendszer kiválóan kiegészíti ugyanis a nemzeti valutát olyan esetekben, amikor azt sok tulajdonos éppen annak jellege folytán kivonja a forgalomból, hiszen a forint felhalmozási eszközként önmagában is képes jövedelmet termelni.”⁴

A banki háttérrel a Kinizsi Bank Zrt. a szakmai támogatást és elfogadottságot a Veszprém megyei Kereskedelmi és Iparkamara erősíti és nyújt minden területen támogatást a részvénytársaság menedzsmentjének. A kezdő gondolattól kevesebb, mint egy év elteltével 2012. március 22-én ünnepélyesen forgalomba helyezték az ország legszebb fizetőeszközét.

2. Célok és a bevezetés feltételei

2.1. A balatoni korona gazdasági környezete

A balatoni korona megalkotásánál fontos szempontok mellett alapvető stratégiai cél volt nem egynek lenni a sok közül, hanem a legjobbnak lenni gazdaságilag, esztétikailag egyaránt. A gazdasági hatékonyságát az előkészítő szakasz rövidege az előállítás alacsony költségei alapozzák meg, melyet természetesen a sikeres elterjedés tud realizálni. A hasonló utalványrendszerek tapasztalatait figyelembe véve nagy hangsúlyt kapott a megvalósításban a marketing, mint stratégiai elem. A kikényszerítő gazdasági – társadalmi helyzet nem elegendő a sikeres bevezetésre, mert a leendő használók – főleg a fogyasztók – emocionális oldalról is el kell fogadják, meg kell szeressék a fizetési eszközt. Az utalvány esztétikussága és minősége stratégiai cél, fontos a minél gyorsabb és a lehető legszélesebb elfogadottság, ami biztosíthatja a helyi gazdaságra gyakorolható pozitív hatását.

A kibocsátás megtervezésekor több komoly döntést kellett hozni. Talán a legfontosabb annak eldöntése volt, hogy pénzügyi tevékenységként, vagy nem pénzügyi tevékenységként kívánják végezni a balatoni korona kibocsátását. Ez fontos, mert a pénzügyi tevékenység végzéséhez több különböző, főként PSZÁF engedélyre van szükség, ami jelentősen nehezíti és lassítja a folyamatokat. Nem pénzügyi tevékenység esetén ezek nem szükségesek, viszont a forgalomba hozott utalványokat csak zárt körben adhatja el, illetve vásárolhatja vissza a kibocsátó.

³ Palkó 2012a.

⁴ <http://www.balatonikorona.hu/>

A térségi bevezetés megtervezésekor ezért furesza kettős célkitűzést kellett megvalósítani. Egyfelől az érvényben lévő rendeletek és jogszabályok alapján nem pénzügyi tevékenység végzése a balatoni korona zárt körben történő forgatásával, csak a helyi gazdasági szereplők bevonásával. Másfelől az utalványok lehető legszélesebb körben történő terjesztése és felhasználása a lakosság bevonásával, biztosítva a nagy volumenű felhasználásból eredő gazdasági előnyöket.

A cél mikrokörnyezetünkben a globalizáció terjedésének lassítása, a kibocsátó részvénytársaság által preferált szereplők segítése e pénzügyi eszközön keresztül. A multinacionális gazdasági szervezetek kihagyására lehetőség van, ugyanis a kibocsátó eldöntheti, hogy az utalvány elfogadására milyen gazdálkodó szervezetekkel köt szerződést. Így egy meghatározott körben használatos pénzhelyettesítővel elérhető a helyi vásárlóerő – a megtermelt jövedelem – nagyobb arányú régióin belül tartása. „A kutatások szerint ugyanis minden helyben elköltött 100 Ft-ból 70 Ft elhagyja az adott térséget, amennyiben forintban fizetünk érte. A balatoni korona nagy előnye lesz azon túl, hogy a helyben előállított értékek közvetítésére alkalmas az is, hogy – előzetes számítások alapján egy helyi utalvány – hozzávetőlegesen tízennégyszer gyorsabban forog, mint a nemzeti fizetőeszköz.”⁵

A balatoni korona sikeres bevezetéséhez szükséges forgalomban lévő utalvány mennyiséget két tényező egymás melletti párhuzamos fejlesztésével lehet biztosítani. Ebből az egyik az elfogadóhelyek számának folyamatos növelése, a másik a kellő számú forgalomba hozó cég és önkormányzat megnyerése azért, hogy dolgozóiknak történő kifizetéseik egy részét balatoni korona utalványban teljesítsék.

Az elfogadó helyek számának megfelelő nagysága folyamatos szervezőmunkával érhető el. A helyi pénzt elsősorban és leghatékonyabban a kereskedelemben lehet bevezetni és ebben a kereskedelem egyik speciális ágazatának, a vendéglátásnak is kiemelkedő szerepe lehet. A helyi kereskedő, vendéglátós és a vevő-vendég személyes jó viszonya, a bizalom indíthatja el azt a gondolkodást, aminek a végeredményeként egyre többen fogadják el a helyi fizetőeszközt. A vendéglátásnak a helyi pénzzel való kapcsolatában más szempontokat is figyelembe kell venni. A vendéglátóipar, mint rugalmas keresletet támasztó igények kielégítését szolgáló kereskedelmi szektor hamarabb reagálhat kedvezően a helyi pénzre, és ami nem elhanyagolható, az általa alkalmazott magasabb haszonkulcsból eredően a kedvezményrendszerben nagyobb mozgásteret van, mint az egyéb gazdasági szektoroknak. A vendég és a vendéglátó bizalmi kapcsolata szintén erősítő tényező az elfogadottság tekintetében. Az emocionális oldalát a bevezetésnek és elterjedés sikerességének bizonyítja az a tény is, hogy a hazai termékek, helyi kereskedelem és vendéglátás egyaránt használja a marketing tervezésében a fogyasztók érzelmi befolyásolásának eszközeit.⁶

A pénzhelyettesítő akkor terjed a legjobban és leggyorsabban, ha a fogyasztók a legszélesebb kereskedelmi és szolgáltató kínálatból választhatnak és fizethetnek ezzel a fizetőeszközzel. Ezt természetesen nem lehet az alapvető céllal szembe helyezni, tehát nem kerülhet be az elfogadóhelyek közé a helyi gazdaságban értéket nem termelő, onnan csak vásárlóerőt (pénzt) elszívó piaci szereplő.

A sikeres, nagy volumenű utalvány használat eléréséhez nem elegendő az elfogadó helyek számának folyamatos növelése. Ezzel párhuzamosan a forgalomba hozó helyek számát is növelni kell. Ez legalább akkora erőfeszítést igényel, mint az elfogadóhelyek számának növelése. A kívánt gazdasági eredmény megvalósításához ugyanis évi több tízmilliós forgalmat kell elérni. Ehhez nem elegendő az utalványhoz kötő-

⁵ Uo.

⁶ V.ö. id. hely.

dők, valamint a helyi gazdaság érdekében tenni akarók balatoni korona vásárlása és költsége. Ennek nagyságrendje ugyanis a magyar társadalom jelenlegi fejlettségi szintjén még nem ad elegendő vásárlóerőt.

Az alapító önkormányzatok elkötelezettségüket fejezték ki aziránt, hogy az önkormányzati díjakhoz társuló díjakat, jutalmakat utalványban fogják kifizetni. Az ehhez szükséges rendeletmódosítások folyamatban vannak. Komoly nagyságrendet jelentene, ha az önkormányzati segélyek egy részét is utalványban lehetne kifizetni. Ennek lehetőségét önkormányzati jogászok vizsgálják. Friss hírek szerint az ötletet a kormányzat is preferálja, csak a felhasználható utalványnál kizárólag az Erzsébet utalványt nevesítik.

Nagyon fontos szerepe van a terjesztésben a cégeknek is. A gazdasági élet fontos szereplői ők, akik a béren felül (ugyanis ez kizárólag forintban fizethető), többfajta juttatást is adnak dolgozóiknak. Ezek többségének kifizetéséhez használható az utalvány. A forintban kifizetett juttatáshoz képest az utalványban történő kifizetésnek nincs semmilyen többlet adó- vagy járulék költsége. Mindössze némi adminisztrációs ügyintézésrel kell számolni. Véleményünk szerint ez elhanyagolható költséget jelent az elérni kívánt gazdasági haszonnal szemben.

Az utalvány forgalomba történő eljuttatására még további két csatornát látunk elérhetőnek. Az egyik a Balaton közelségéből eredően a helyi Tourinform irodák igénybe vétele. Ezeket sok turista (külföldi és belföldi egyaránt) felkeresi, így kiváló lehetőséget teremtenek a kapcsolat felvételre, és a balatoni korona utalvány megismertetésére az idelátogatókkal.

A másik csatorna az alapítók között található Kereskedelmi és Iparkamara lehet. A megyében több helyen vannak végpontjai, irodái a Kamarának. Együttműködési megállapodás megkötésével lehetőség van arra, hogy egyfajta váltópontként működjenek, és az őket nagyobb számban felkereső kamarai tagok, regisztráltak részére biztosítsák a Balatoni Koronához jutás lehetőségét.

A tulajdonos önkormányzatok jelentősebb feladatvállalása esetén elképzelhető az is, hogy a települési önkormányzatok székhelyükön, saját pénztárukban is forgalmazzák a balatoni korona utalványokat.

A stabil, hosszú távú és jogszerű működés másik alappillére az előző feltételekhez hasonlóan a fedezet biztonságos elhelyezése.

2.2. A *Kinizsi Bank*

„Veszprém megye kelet-balatoni térségében hét önkormányzat a helyi közösségi erő építésére hívta életre a balatoni korona pénzhelyettesítő utalványrendszert, mely kezdeményezéshez elsőként csatlakoztunk, mint a Balatoni Korona Zrt. alapítója és hivatalos forgalmazója.

Az utalvány használatával a meglévő vásárló erőt kívánjuk a helyben megtermelt vagy forgalmazott termékek, a helyi szolgáltatók és a kereskedők felé irányítani. A balatoni korona biztonságos fizetőeszköz, minden egyes kibocsátott utalvány forint fedezete Bankunknál kerül letétbe. Ez garantálja azt, hogy az utalvány érvényességi időben bármikor forintra váltható.”⁷

A bank üzletpolitikájában a lokálpatriotizmus mellett jól tervezett marketing elemként is számolnak a balatoni korona fizetőeszköz használóival. Az elfogadóhelyként szolgáló gazdálkodó egységek és a fogyasztók, akit használóként kapcsolatba

⁷ <http://www.kinizsibank.hu/>

kerülhetnek a Balatoni Koronával új ügyfélkör is biztosíthatnak a banknak az általa nyújtható egyéb pénzügyi szolgáltatások piacán.

A Kinizsi Bank alapító tagként a balatoni korona kibocsátáshoz szükséges banki háttérrel biztosítja. A kibocsátott utalványok ellenértékét fedezetként ebben a pénztételben helyezte el a Balatoni Korona Zrt. és a nagyobb bizalom elérése érdekében, demonstrálva a magas szintű stabilitást jóval nagyobb összeg áll a részvénytársaság rendelkezésére, mint a jelenleg forgalomba lévő utalványok értéke. Ez a „puffer”-ként rendelkezésre álló összeg adja a működés stabil háttérét a Balatoni Korona Zrt. számára.

A felhasználók számára az anyagi biztonságot az adja, hogy bármelyik időpillanatban a kibocsátott, forgalomban lévő utalványok névértékének megfelelő összeg forintban lekötve megtalálható a banknál. Ez a tény lehetővé teszi az elfogadó számára, hogy döntsön arról, hogy ő is vásárlásra használja az utalványt, vagy visszaváltja forintra. Az átválthatóság 1:1 aránya sok tekintetben egyszerűbbé teszi az utalvány használatát. Ez is oka volt annak, hogy a Forinthez, és nem más valutához kötötték az árfolyamot.

3. A térségi pénzhelyettesítő utalvány, mint a gazdaságfejlesztés eszköze

Az utalvány minden korábban használatos utalványhoz képest két jelentős eltéréssel bír:

- nem csak egyszer használható fel, hanem többször is, azaz forgatható,
- az utalványból vissza lehet (sőt kell) adni a visszajárót, az elfogadó döntése szerint balatoni koronában, vagy forintban.

Az utalvány gazdaságfejlesztő hatását csak akkor tudja kifejteni, ha minden szereplő számára megfelelő érdekekkel bír, azaz előnyt jelent a használata. A fogyasztók számára az elfogadóhelyekkel megkötött szerződés alapján árengedményt nyújtanak vásárláskor. Emellett a többszöri felhasználhatóság és a hosszú lejárát is erősíti a népszerűséget.

Az elfogadóhelyek keresletemelkedést, új vásárlókat és a gyorsabb forgási sebesség által nagyobb forgalmat várhatnak. A vásárlókat lojalitására ösztönzi és bizalmukat növeli a kiskereskedelmi kapcsolataikban az ismert és helyi kiskereskedelmi egység mellett. Ez egy nagyon erős marketing előny, a sok különböző helyről származó és bizonytalan eredetű árucikk között válogató fogyasztó számára.

A világon több, mint 2000 helyen használják a lokális fizetőeszközöket, a legsikeresebbek a pénzügyi kultúrában fejlettebb társadalmi és gazdasági környezetben működnek. A kényszerítő körülmények, egy országos vagy világszintű válság sokszor támogatja a hasonló belső elszámolási rendszerek létrehozását. A balatoni korona a pénzügyi kultúrát emelni szeretné, valamint felkészülten várni azt, ha a gazdasági válság tovább növeli a regionalizáció és a globalizáció közötti távolságot.

A balatoni korona a második, Magyarországon bevezetésre kerülő helyi utalványrendszer, de az első, önkormányzati többségi tulajdonban lévő gazdálkodó szervezet által kiadott. Az önkormányzati jelenlét a mai magyar gazdaság és társadalom felépítésében meghatározó szereppel bír és ezért fontos, hogy nem mellé, hanem az élére áll több önkormányzat a gazdaságélénkítés ezen pénzügyi eszközének megvalósításában és használatában.

A balatoni korona utalvány birtokosának nem biztosítja a pénz egy fontos jellemzőjét, a felhalmozási (lehetőleg a reálérték megőrzése melletti) funkcióját. A Koronára ugyanis nem fizet senki kamatot. Emiatt tulajdonosának nem érdemes felhal-

moznia, hanem mielőbb célszerű elköltenie. Ez gyorsítja és olcsóbbá teszi az áruk és szolgáltatások cseréjét, valamint helyben tartja a vásárlóerőt. Nem mellékes körülmény az sem, hogy ebben az esetben a korábbi elfogadóból felhasználó lesz, és ő is jogosult a felhasználókat megillető kedvezmény igénybe vételére. A visszaváltáskor történő jutalék levonás helyett így árkedvezményt realizálhat.

A sikeresség fontos eleme a felhasználói szintek kibővítése, a fogyasztói és kiskereskedelmi szolgáltatói szint után a nagykereskedelmi, majd a termelői szint bevonásával a gazdaság körforgás zárása.

4. A balatoni korona

Az utalvány címletei igazodnak a magyar forint jelenleg forgalomban lévő címleteihez, azaz 500-tól 20.000-ig terjednek. Mindegyik címlet papíralapú. Aprópénzt (váltópénzt) ennek nagymérvű költség igénye miatt nem gyártottak. Erre a célra a Forint fémpénzek is tökéletesen megfelelnek.

Az egyes címletekre a résztvevő önkormányzatok javaslatára kerültek a helyi nevezetességek és a kiemelkedő munkásságú helyi vonatkozású történelmi személyiségek a régmúltból és a közelmúltból.

A címletek tervezője Nagyóczy Károly, aki évtizedekig a Pénzjegynyomda művészeti vezetője volt. Ő tervezte Magyarország összes, jelenleg is forgalomban lévő papírpénzét. Úgy gondoljuk, hogy a balatoni korona tervezésénél is kiváló munkát végzett. A nyomdai előkészítő munkákat a Barát Gellért (Jura Kft) végezte, a nyomtatást pedig a Codex ZRt készítette.

4.1. Az 500-as balatoni korona címlet

Az 500-as címlet előoldalán Jókai Mór található, akit „bensőséges, erős szálak kötötték Füredhez. Életében a fővároson kívül Balatonfüreden tartózkodott a legszívesebben, a leghosszabb ideig. Több nagy művét – így Az Aranyember című regényét is – e füredi házában írta”⁸

A hátoldalon Balatonfüred egyik jelképe, a Kossuth Lajos forrás található. A címleten biztonsági elemként egy halász sziluettje látható UV fényben, a címlet értéke, egy nonfiguratív rajzolat és a sorszám mellett.

4.2. Az 1000-es balatoni korona címlet

Az 1000-es címlet előoldalán Dr. Horváth Balázs a III. Magyar Köztársaság első kormányának belügyminisztere van, akit Veszprém városához köt ügyvédi pályafutása és egész élete. A hátoldalán a veszprémi Brusznai Emlékmű látható. A címleten UV fényben látható a helyi Tűztorony valamint érték megjelölés, nonfiguratív rajzolat és két helyen sorszám, melyek a biztonsági elemek közül ezen a címleten is megtalálhatóak.

4.3. A 2.000-es balatoni korona címlet

A 2000-es címleten Thury György (1558-tól Várpalota várkapitánya) látható, aki a török megszállás alatt Salm gróf segítőjeként visszafoglalta Veszprémet és Tatát. 1567-ben kinevezték a kanizsai vár kapitányává, egyúttal a dunántúli főkapitány helyettese is lett. Több, mint 600 sikeres csatát vívott a törökökkel szemben. A hátoldalon a várpalotai Thury Vár látható. Ezen a címleten UV fényben látható biztonsági elem egy pajzs és két, egymást keresztező zászló sziluettje mellett egy nonfiguratív rajzolat is, valamint a 2000 érték megjelölés és a sorszám.

⁸ V.ö. <http://balatonfured.tlap.hu/magazin/jokai-mor-balatonfureden-nyaralo-villa-amely-ma-emlekmuzeum/>

4.4. Az 5.000-es balatoni korona címlet

Az 5000-es címlet előoldalán Dr. Óvári Ferenc Veszprém díszpolgára került ábrázolásra, aki Balatonalmádiért és a vasútvonalak kiépítéséért sokat tett ügyvédként, országgyűlési képviselőként. Több évtizedig a Balaton Szövetségben is tevékenykedett. A hátoldalon az Árpád-kori Balatonalmádi Református Erődtemplom található. A címlet biztonsági eleme egy szőlőfürt és egy virág, nonfiguratív háló az érték megjelölés és a sorszám mellett, amelyek a többi címlethez hasonlóan csak UV fényben láthatóak.

4.5. A 10.000-es balatoni korona címlet

A 10000-es címleten Szent István felesége, a boldoggá avatott Gizella szerepel, aki még, mint nagyfejedelemné költözött Veszprémbe. Hozzá vezethető vissza a középkori elnevezés, mely szerint Veszprém a királynék városa. A hátoldalon Veszprém vára látható Szent István és Gizella szobrával. A címleten található egyedi biztonsági elem egy oválisban található korona, nonfiguratív rajz, értékszám és sorszám, ami UV fényben látható.

4.6. A 20.000-es balatoni korona címlet

A 20000-es címleten a tihanyi Apátság alapítója, I. András király található, akit az általa 1055-ben alapított bencés apátságban temettek el. A hátoldalon a Tihanyi Apátság jól ismert képe került ábrázolásra. A címleten UV fényben egy püspöki botos papi alak sziluettje látható a nonfiguratív ábra, az érték és a sorszám mellett.

4.7. Érmék ábrázolása

A papír alapú pénzhelyettesítő címletek mindegyikén megtalálható a címlethez kapcsolódóan egy korabeli érme rajzolata. Ez részben biztonsági, részben dekorációs célokat szolgál. Minden címletnél kiválasztásra került egy, az ábrázolt személy korában használt pénzérme. Ez arany, valamint ezüstpénz esetében arany, illetve ezüsföliára nyomva, hátoldalról dombornyomással került megjelenítésre az adott címleten.

4.8. Biztonsági elemek

Az utalványokon lévő, eddig ismertetett biztonsági elemek mellett további, csak az adott címletre, vagy minden címletre általánosan használt biztonsági elemek mellett további biztonsági elemek is megtalálhatóak. Így pl. speciális vízjeles papírra került nyomtatásra minden címlet. A nyomtatási technológia, az alkalmazott speciális színek, a színvariációk, a mikroírás, mellett számos magas színvonalú technikai megoldás gondoskodik a másolás elleni legmagasabb fokú védelemről.

4.9 Kondíciós lista

A Balatoni Korona Zrt. Kondíciós listája 2012. 03. 22.-től (a kibocsátás napjától) érvényes. A Zrt. a balatoni korona utalványok kibocsátásával, forgalmazásával kapcsolatban alkalmazott három legfőbb paramétere szerint a balatoni korona utalvány vásárlása névértéken történik. A balatoni korona utalvány használata elfogadóhelyek között költségmentes, forintra történő visszaváltása estésén a visszaváltandó összeg 2%+ ÁFA, min. 200 Ft kezelési költség kerül levonásra.⁹

⁹ <http://www.balatonikorona.hu/informaciok/balatoni-korona-zrt>

A fent szereplő kondíciós lista mutatja az alapítók stratégiai szándékát, miszerint visszaváltásra lehetőleg ritkán kerüljön sor, a gazdasági élet szereplői inkább folyamatosan, egymás közötti vásárlásra használják az utalványokat.

5. Összegzés

A mai beszűkülő lehetőséggel bíró, tovább fejlődni már nem tudó és saját hagyományos eszköztárát felemészítő fejlett gazdasági régiók keresik az új módszereket, technikákat, az alternatív megoldásokat a további lépésre. A jelenlegi válságok, pénzügyi, gazdasági és társadalmi sorban követik egymás és újra és újra meg fognak jeleni, mint egy állandó önmagába záródó láncolatát képezve a sorozatos dekonjunktúráknak. Igazi – minden területen üdvözítő – megoldás nincsen. Az egyes rész megoldások között kell megtalálni az összhangot, a helyes arányokat és preferálni a gazdaságilag hatékonyabbakat. A pénzhelyettesítők használata, az „ingyen pénz” használata is ilyen lehetőség, amely pénzügyi területen és lokálisan oldhat meg problémákat. Nagy előnye lehet, hogy a gazdasági régiók közötti differenciákat némileg csökkentheti, nivellációs szerepet tölthet be és a gazdasági erőfölényt ellensúlyozhatja. A helyi értékteremtő folyamatokat segítheti oly módon, hogy nem engedi „exportálni” a vásárlóerőt – a törvényes fizetőeszközön keresztül –, illetve megkéri az átváltási jutalékát, mintegy támogatás.

Kérdés, hogyan győzzük meg a szereplőket a részvételle. Vannak racionális és emocionális indokok. A helyes arány megtalálása mindenkor az adott gazdasági szereplők és a társadalom tagjainak kellő megismerése és az objektív kényszerítő hatások együttes vizsgálata után lehetséges.

Nagyon fontos a kezdeményező szándék a helyi közigazgatás, illetve államhatalmi szervek akarata találkozik-e a majdani használókéval és a rendszerbe bepumpálni tudó nagy foglalkoztatókéval, csak e gazdasági szereplők, oldalak együttműködése mellett lehetnek csak sikeres ez a kezdeményezés is.

Az alapítók szándéka szerint a Balatoni Korona Zrt. hatékony gazdasági szereplővé lép elő a Balaton felvidéken. Tevékenységével az önkormányzatok gazdaságélénkítő szerepét egy új megoldással, a balatoni korona utalvány forgalmazásával fokozza. Kettős feladatot hivatott ellátni ez a fizetőeszköz, egyrészt a gazdaságélénkítő szerep mely elsődleges – a gazdasági környezet ismeretében –, ugyanakkor a pénzügyi kultúra emelkedése is várható hosszú távon a különböző fizetési lehetőségek közötti döntési képesség kibővítésével.

A balatoni korona Magyarország másodikként (a soproni kékfrankot követően) kibocsátott lokális fizetőeszköze, mely hosszú lejáratú és többszöri – visszaforgatható – használatú működik, valamint a legszebb fizetőeszközként tekinthetnek rá a használók. Ez nem öncélú művészeti érték, hanem az elfogadottságot nagyban segíthető marketing stratégiai elem.

A jelenleg nagyságrendileg 130 elfogadóhellyel bíró utalványrendszer folyamatos és gyors bővülésének biztosítéka az önkormányzatok támogatása és a felhasználási területek folyamatos bővítése. Az elmúlt néhány hónap alatt már több irányból is érkeztek megkeresések, melyekkel bővíthető lesz a működési terület a gazdasági szereplők között.

A helyi pénzhelyettesítők elterjedésének egyik nagy gátló tényezőjé – a kiskereskedelmi szintről történő tovább lépést – sikerülhet így a lehető leghamarabb átívelni és a további terjeszkedést az öngenerálódás felé vinni.

Felhasznált irodalom

- Balogh László – Palkó Sándor – Varga József (2012): A helyi pénz mennyiségének becslése pénzügyi szempontból a kaposvári helyi pénz esetében. Sapiientia Egyetem, Csíkszereda (megjelenés folyamatban).
- Madaras Attila – Varga József (2011): A helyi pénz seigniorage-hatása. In Lázár Ede (szerk.): *Gazdasági és üzleti kihívások a Kárpát-medencében*. Sapiientia Egyetem. Státus Kiadó, Csíkszereda, 223–231. p.
- Palkó Sándor László (2012a): Helyi pénz a kereskedelemben. In Lázár Ede (szerk.): *Gazdasági és üzleti kihívások a Kárpát-medencében*. Konferenciakötet. Státus Kiadó, 298–306. oldal
- Palkó Sándor László (2012b): *A helyi pénz bevezetésének lehetőségei a kereskedelemben keresztül*. Szakdolgozat. Kaposvári Egyetem Gazdaságtudományi Kar, Számvitel-Pénzügyi MSc.

Internetes hivatkozások:

<http://www.balatonikورونا.hu/>

<http://balatonfureden.tlap.hu/magazin/jokai-mor-balatonfureden-nyaralo-villa-amely-ma-emlekmuzeum/>

<http://www.kinizsibank.hu/>